

Kazanım:8.4.6. Ekonomik alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.

1. Mustafa Kemal, daha cumhuriyet ilan edilmeden önce ülke ekonomisinin bağımsız ve milli olabilmesi için İzmir’de Türkiye İktisat Kongresini topladı (17 Şubat 1923). Kongreye ülkenin her yerinden gelen işçi, çiftçi, sanayici, tüccar gibi pek çok meslek grubu temsilcileri katıldı. 1135 temsilcinin katıldığı kongrede ülkenin tüm ekonomik sorunları tartışıldı.

İktisat kongresine yurt genelinden çok farklı meslek grubu temsilcilerinin davet edilmesi hangisinin göstergesi olabilir?

- A) Farklı alanlarda kalkınmanın hedeflendiğinin.
- B) Milli egemenliğe geçileceğinin.
- C) Sadece belli mesleklerle söz hakkı verildiğinin.
- D) Yatırımların devlet eliyle yapılması gerektiğinin.

2.

Türkiye iktisat Kongresi’nin bazı kararları şunlardır:

- Hammaddesi ülkemizde olan sanayi dalları kurulmalıdır.
- Küçük işletme ve el tezgâhlarından süratle büyük işletmelere geçilmelidir.
- Özel sektöre kredi verecek bankalar kurulmalıdır.

Buna göre;

- I. Sanayide dışa bağımlılık önlenmek istenmiş,
- II. Hızlı bir sanayileşme öngörülmüş,
- III. Yabancı kaynaklı sermaye özendirilmiş,

çıkartımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I-II-III
- B) I-II
- C) I-III
- D) II-III

3. Cumhuriyet’in ilk yıllarında sermaye sahiplerinin ülke kalkınmasında rol alması amacıyla Teşviki Sanayi Kanunu kabul edildi. Halkın elinde yeterli sermaye birikimi olmadığı için bu kanun başarısız oldu. Devletin ekonomide daha etkin rol alması ihtiyacı belirdi. Böylece Atatürk’ün ilkelerinden .....?..... ilkesi hayata geçirildi.

Buna göre boş bırakılan “?” alana hangisi yazılmalıdır?

- A) Halkçılık
- B) Milliyetçilik
- C) Devletçilik
- D) İnkılâpçılık

4. Osmanlı Devleti’nde denizlerdeki işletme ve taşıma hakları yabancı şirketlerin elindeydi. Milli egemenlik haklarına aykırı olan bu durum cumhuriyetin ilk yıllarında da aynı idi. Ayrıca Türk denizciliği bu uygulamadan zarar görüyordu. İzmir İktisat Kongresi’nde, denizlerimizde faaliyet gösteren yabancı işletmelerin millileştirilmesi kararı alındı. 1 Temmuz 1926’da çıkarılan Kabotaj Kanunu ile Türklere ait deniz ve limanlarda ticaret yapma hakkı sadece Türk vatandaşlarına tanındı.

Açıklamaya göre;

- I. Egemen devlet anlayışı güçlenmiştir,
- II. Milliyetçilik ilkesi doğrultusunda hamle yapılmıştır,
- III. 1 Temmuz gününün Kabotaj Bayramı olarak kutlanmasına karar verilmiştir,

sonuçlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I-II-III
- B) I-III
- C) II-III
- D) I-II

5. Cumhuriyet’in ilk yıllarında sanayi alanında önemli atılımlardan biri 1927 yılında Teşviki Sanayi Kanunu’nun çıkarılmasıdır. Ancak savaş yıllarının Türk sermayedarını ekonomik sıkıntıya sokması nedeni ile kanun amacına ulaşamadı. Teşviki Sanayi Kanunu başarısız olunca devletçi ekonomiye yönelmek zorunlu oldu.

Açıklamaya göre Teşviki Sanayi Kanunu’nun başarısız olması üzerine aşağıdaki hangi gelişme yaşanmış olabilir?

- A) Kabotaj Kanunu’nun uygulanması.
- B) Devlet eliyle I. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanması.
- C) Türkiye iktisat Kongresi’nin toplanması.
- D) Kapitülasyonların kaldırılması.

6. Lozan görüşmelerinin kesintiye uğradığı bir dönemde toplanan Türkiye İktisat Kongresine çiftçi, işçi, sanayici, tüccar gibi meslek gruplarından 1135 delege katılmıştır. Her meslek grubuna eşit olarak söz hakkı tanınmış, her meslek grubunun sorunlarını ve yapılması gerekenleri ifade etmeleri sağlanmıştır.

Bu durum Atatürk ilkelerinden hangisinin uygulandığını gösterir?

- A) Cumhuriyetçilik
- B) Halkçılık
- C) Milliyetçilik
- D) Devletçilik

Kazanım:8.4.6. Ekonomik alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.

7. Türkiye İktisat Kongresi'nde alınan bazı kararlar şunlardır:

- I. Öncelikle hammaddeyi yurdumuzda bulunan sanayi kollarına ağırlık verilmelidir.
- II. Özel sektöre kredi verecek bir banka kurularak sanayi teşvik edilmelidir.
- III. Özel sektörün yapamadığı yatırımları devlet yapmalıdır.
- IV. Kısa sürede küçük işletmelerden büyük işletmelere ve fabrikalara geçilmelidir.

Devletçilik ilkesinin devreye sokulması ile iktisat kongresinin yukarıdaki kararlarından hangisi arasında ilişki kurulabilir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

8. 1929 yılından dünyaya yayılan ekonomik krizden ülkemizde olumsuz etkilenmiştir. Krizin hissedildiği 1929 ve 1933 yılları arasında Türkiye, bu zor durumdan kurtulmak için iktisat kongresi ilkelerinden vazgeçerek daha devletçi bir ekonomi politikası gütmeye başladı. Devlet kendi eliyle sanayileşmeyi hızlandırmaya çalıştı. Çok sayıda büyük sanayi atılımı devlet tarafından gerçekleştirildi. 1930'da Merkez Bankası kurularak Türk parasının değeri korunmaya çalışıldı. Osmanlıdan kalan dış borçlar için yeni anlaşmalar yapılarak ödemeye devam edildi. Devletçilik ilkesi sayesinde ülkemiz bu zor günleri atlattı.

Yukarıdaki açıklama aşağıdaki sorulardan hangisine söylenmiş bir cevap niteliği taşımaktadır?

- A) Ekonomik krize karşı ülkemizin aldığı önlemler nelerdir?
- B) Milli ekonominin temeli nasıl atılmıştır?
- C) İktisat kongresinin kararları nelerdir?
- D) Milli ekonominin kurulmasında iktisat kongresinin önemi nedir?

9. Türkiye İktisat Kongresi'nin amaçlarından biri de ülkeyi dış devletler muhtaç bir duruma getirmemektir. Buna göre;

- I. Yerli malı kullanımının özendirilmesi,
- II. Tasarrufun teşvik edilmesi,
- III. Sanayi yatırımlarında önceliğin yerli kaynaklardan temin edilmesi,

durumlarından hangileri bu amaca hizmet eder?

- A) I-II-III   B) I-II
C) II-III   D) I-III

10.

- I. Köylünün üstünde ağır bir yük olan aşar vergisinin kaldırılmasıyla halkın yararı gözetilmiş ve vergide eşitlik sağlanmıştır.
- II. Kabotaj Kanunu ile Türk deniz ve limanlarında ticaret yapma, yük ve yolcu taşıma hakkı Türk bayrağı taşıyan gemilere ve Türk denizcilerine verilmiştir.
- III. Türkiye İktisat Kongresi'ne katılan her meslek grubuna eşit söz hakkı verilmiş ve sorunları dinlenmiştir.

Yukarıdaki inkılâpların ilgili olduğu Atatürk ilkeleri hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	I	II	III
A) Milliyetçilik	Halkçılık	Cumhuriyetçilik	
B) Halkçılık	Milliyetçilik	Halkçılık	
C) Halkçılık	Devletçilik	Milliyetçilik	
D) Devletçilik	Milliyetçilik	Halkçılık	

11.

Türkiye iktisat Kongresi'nin bazı kararları şunlardır:

- Hammaddeyi ülkemizde olan sanayi dalları kurulmalıdır.
- Özel sektöre kredi verecek bankalar kurulmalıdır.
- Sanayi teşvik edilmelidir.

Kongre kararları ile seçenekler eşleştirilirse hangi seçenek dışta kalır?

- A) İş Bankası'nın kurulması
- B) Alpullu şeker fabrikasının açılması.
- C) Teşviki Sanayi Kanunu'nun çıkarılması.
- D) Aşar vergisinin kaldırılması

Kazanım:8.4.6. Ekonomik alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.

12. Osmanlı ekonomisi tarıma dayalıydı. Sanayi alanında gelişme sağlanamamıştı. Cumhuriyet'in ilk yıllarında sanayisi olmayan Anadolu'nun tarımsal gelirini artırmak amacıyla bazı inkılâplar yapıldı. Köylünün üstünde ağır bir yük olan Aşar Vergisi kaldırıldı. Ziraat Enstitüleri açıldı. Tarım Kredi Kooperatifleri kuruldu. Ziraat Bankası çiftçiler için kredi olanaklarını artırdı.

Yukarıdaki açıklamaya göre hangisine ulaşamaz?

- A) Çiftçinin bilgi ve tecrübesi artırılmak istenmiştir.
- B) Çiftçinin üretim kapasitesi ve gelirinin çoğaltılması istenmiştir.
- C) Çiftçinin sermaye ihtiyacı karşılanmak istenmiştir.
- D) Yapılan inkılâpların sonucu tarımsal üretimde büyük artış sağlanmıştır.

13. Mustafa Kemal “ *En güzel coğrafi durumda ve üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye; endüstrisi, ticareti ve sporu ile en ileri denizci millet yetiştirme yeteneğindedir. Bu yetenekten yararlanmayı bilmeliyiz. Denizciliği Türk'ün büyük milli ülküsü olarak düşünmeli ve onu kısa zamanda güçlendirmeliyiz.*” diyerek denizcilik alanında milli çalışmaların önemine dikkat çekmiştir.

Aşağıdaki düzenlemelerden hangisi Atatürk'ün bu sözü doğrultusunda yapılan bir düzenlemedir?

- A) Hıfzıssıhha Müessesesi'nin kurulması.
- B) Maden Tetkik Arama Enstitüsü'nün kurulması.
- C) Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması.
- D) Aşar Vergisi'nin kaldırılması.

14. 1933 – 1938 yılları arasını kapsayan I. Beş Yıllık Kalkınma Planı doğrultusunda yapılan bazı çalışmalar şunlardır:

- Malatya, Ereğli, Kayseri ve Nazilli'de pamuklu dokuma fabrikaları açıldı.
- İzmit'te kâğıt fabrikası açıldı.
- Beykoz'da deri fabrikası açıldı.
- Turhal'da şeker fabrikası açıldı.
- Sümerbank kuruldu.

Verilen bilgilere göre hangisine ulaşamaz?

- A) Hammaddesi yurtiçinde üretilen sanayi tesisleri açılmıştır.
- B) İç tüketimi karşılamaya dönük yatırımlar vardır.
- C) Yatırımlar tek bir merkezde yoğunlaşmayıp yurt geneline yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.
- D) Sanayileşme hamlelerinde dış sermaye kaynağı kullanılmıştır.

15.

1923'te Atatürk Rus elçisi Arolof ile yapmış olduğu konuşmada Arolof'a şunları söylemiştir: “Türkiye’de sınıflar yok. Türkiye’de işçi sınıfı yok, çünkü gelişmiş bir sanayi yok. Ticaretimiz çok cılız, çünkü sermayemiz yok. Yabancılar bizi eziyor. Benim amacım milli ticareti kaldırmak, fabrikalar açmak, yer altı zenginliklerini meydana çıkarmak, Anadolu tacirine yardım etmek, zenginleşmesini sağlamaktır. Bunlar devletin önünde duran işlerdir. Biz bunları kanunlaştıracğıız.”

(Atatürk Araştırma Merkezi)

Buna göre;

- I. Teşviki Sanayi Kanunu'nun çıkarılması,
- II. İşletmelere kredi sağlayacak bankaların kurulması,
- III. Dış sermayenin ana sermaye kaynağı olarak kullanılması,

durumlarından hangileri Atatürk'ün amacına hizmet eder?

- A) I-II
- B) II- III
- C) I-III
- D) I-II-III

16. Türkiye İktisat Kongresi'nde alınan bazı kararların verildiği tabloyu inceleyiniz.

Hammaddesi yurdumuzda bulunan sanayi kolları kurulmalıdır.	Yerli kaynakların kullanılması ve üretim odaklı değerlendirilmesi amaçlanmıştır.
Yerli malı kullanımı ve tasarruf bilinci özendirilmelidir.	?
Sanayinin teşvik edilerek işletmelere kredi sağlayacak bankaların kurulması	Özel teşebbüsün ihtiyaç duyduğu sermaye kaynağının oluşturularak yatırımların hızlandırılması hedeflenmiştir.

Tabloda “?” ile boş bırakılan alana hangisi yazılmalıdır?

- A) Ekonomide dışa bağımlılığın önlenmesi ve milli sermayenin güçlenmesi hedeflenmiştir.
- B) Dünya ekonomik krizinin olumsuz etkileri engellenmek istenmiştir.
- C) Milli kalkınmada yatırımların dengeli dağıtılması hedeflenmiştir.
- D) İthalata dayalı bir tüketim ekonomisi oluşturulmak istenmiştir.

17.

“Memleketimiz çok geniştir, toprağımız çoktur, zamanımız da dardır. Bu geniş ve bereketli memleketi işlemek için, onun cevherlerini milletin mutluluğunu temin edecek bir servet haline koymak için, acele etmeye mecburuz. Onun için makinelerden yararlanacağız. Artık, yüzyıllardan beri kullanmakta olduğumuz eski sabanlarla, bu memleketin servet hazineleri gelişemez. Bütün çiftçilerimizin makine sahibi olması, makine kullanmasını bilmesi, makine yapacak kuruluşlara sahip olması gerekir.”

(Gazi ve İnkılâp, Mahmut Soydan, Milliyet gazetesi 1930.)

Atatürk'ün yukarıdaki ifadesinde aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Örnek çiftlikler kurarak çiftçiye öncülük edilmesi gerektiğini.
- B) Modern yöntemlere dayanan makineli tarımın önemini.
- C) Tarımsal nüfus oranının yükseltilmesi gerektiğini.
- D) Üretimi yeterince bilinmeyen tarımsal ürünlerin öğretilmesi gerektiğini.

CEVAPLAR

1 A 13 C

2 B 14 D

3 C 15 A

4 D 16 A

5 B 17 B

6 B

7 C

8 A

9 A

10 B

11 D

12 D

ÖNEMLİ HATIRLATMA:

UZAKTAN EĞİTİM FAALİYETLERİ
KAPSAMINDA EBA VEYA
WHATSAPP PLATFORMLARINDA
PAYLAŞIMA AÇIKTIR.

TİCARİ AMAÇLI KULLANILAMAZ.